

§ 214 tr. zák.; neboť činností obžalovaného byly porušeny dva různé právní statky. Bylo proto zmateční stížnost v těchto bodech dílem jako neodůvodněnou, dílem jako po zákonu neprovedenou zavrhnouti.

Čís. 3173.

Tisková oprava podle § 19 tisk. zák. může obsahovati nové okolnosti, jež jsou způsobilé vyvrátiti skutečnosti v opravovaném článku tvrzené, může se však též omeziti na popření tvrzené okolnosti.

(Rozh. ze dne 10. května 1928, Zm I 759/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem okresního soudu pro přestupky v Praze ze dne 31. května 1927, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přestupek podle § 21 zákona o tisku, jakož i rozsudkem zemského trestního soudu v Praze jako soudu odvolacího ze dne 12. srpna 1927, jímž byl uvedený rozsudek potvrzen, byl porušen zákon v ustanoveních §§ 19 a 21 zákona o tisku.

Důvody:

V čísle 17 časopisu »Ř. S.« ze dne 11. května 1927, zvláštní vydání, byly uveřejněny články »Všem našim nepřátelům bolševicko-realisticko-socialistickým« a »O B. — pravda vítězí.« Oba tyto články se zabývají průběhem schůze Dr. Václava B-a v B., která byla podle časopiseckých zpráv rozbita fašisty. Ve člancích těch se mezi jiným uvádí toto: v článku prvním: »Na b-ské schůzi nadával Dr. B. fašistům podle svého způsobu kluků, obviňoval je z převratových úmyslů atd. a vyprovokoval posluchačstvo, většinou nefašistické i tím, že si položil na stůl revolver a chtěl fotografovati účastníky schůze... Tento »hrdina« pak se sepjatýma rukama prosil o milost!« Ve článku druhém: »Vskutku v B. dostali bití i národně osvobozenští »legionáři« a nevěrec B., kleče na kolenou, prosil: »Pro Boha, pánové, nechte mne, já už víc nebudu...«, dále: »Dr. B. vytáhl z kapsy revolver, položil jej na stůl a vedle něj postavil fotografický aparát. A jal se mluvit« a posléze: ».... pustil se do fašistů. »Vidíte: tahle usmrkaná holota, ti fašističtí kluci, loni o sokolském sletu chtěli (?) dělati převrat, jak máme doklady.« Dr. Václav B., jehož se tato tvrzení dotýkají, zaslal zodpovědnému redaktoru řečeného časopisu Otakaru D-ovi opravu podle § 19 zákona o tisku tohoto doslovu: »Není pravda, že Dr. B. na b-ské schůzi nadával fašistům podle svého způsobu kluků, že si položil na stůl revolver, a že pak sepjatýma rukama prosil o milost. Pravda je, že Dr. B. nadávek neužil, nepoložil na stůl revolver a neprosil nikoho o milost. Není pravda, že Dr. B. kleče na kolenou prosil: »Pro Boha, pánové, nechte mne, já už víc nebudu...«, že vytáhl z kapsy revolver, položil jej na stůl a že užil

slov: »Vidíte, tahle usmrkaná holota, ti fašističtí kluci, loni o sokolském sletu chtěli (?) dělati převrat. Pravda jest, že Dr. B. na kolenou neklečel a neprosil, že nepronese výroků shora řečených a že nevytáhl z kapsy revolveru a nepoložil jej na stůl.« Tato oprava byla sice 17. května 1927 doručena zodpovědnému redaktoru, nebyla však uveřejněna. Dr. Václav B. učinil pak dne 26. května 1927 u okresního soudu pro přestupky v Praze návrh na potrestání Otakara D-a pro přestupek podle § 21 zák. o tisku spáchaný tím, že bezdůvodně odepřel zaslanou mu opravu uveřejniti. Rozsudkem okresního soudu pro přestupky v Praze ze dne 31. května 1927 byl obžalovaný Otakar D. podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přestupek podle § 21 zákona o tisku sprostěn. V důvodech rozsudku se uvádí, že oprava označuje některé skutečnosti v oněch článcích uvedené za nepravdivé, neuvádí však ve známost okolnosti pravdivé, omezujíc se na pouhé popření oněch skutečností za nepravdivé označených. Avšak pouhé popření skutečností podle § 19 zák. o tisku nestačí a nutno podle názoru soudu pravdivé okolnosti zvláště zdůrazniti podle přesného doslovu zákona způsobem věcným. Postrádá tedy oprava v tomto případě náležitosti § 19 zák. o tisku a obžalovaný, odepřev ji uveřejniti, neučinil tak bezdůvodně. Obžalovaný byl podle názoru soudu naopak oprávněn ji odmítnouti, neboť pro veřejnost svým obsahem nemohla míti žádného účinku, když pravdivé okolnosti po stránce formální nebyly jí ve známost uvedeny. Rozsudkem zemského trestního soudu v Praze ze dne 12. srpna 1927 bylo odvolání soukromého obžalobce Dr. Václava B-a zamítnuto a napadený rozsudek první stolice byl v celém rozsahu potvrzen s poukazem na správné důvody prvního soudce, které se srovnávají se spisy a se zákonem, a nebyly vyvráceny při odvolacím líčení.

Oněmi rozsudky byl porušen zákon. Důvod v rozsudku uplatňovaný, že »pouhé popření skutečností nestačí podle § 19 tisk. zák.«, převzat patrně z nadpisu (*»Einer Berichtigung, welche die zu berichtigenden Tatsachen eben nur bestreitet, kommt der Zwang des § 19 Pr. G. nicht zustatten«*), jímž jest v úřední sbírce rozhodnutí býv. vídeňského zrušovacího soudu pod číslem 2368 uvedeno rozhodnutí ze dne 26. září 1899, čís. 13.800. V tomto rozhodnutí se však otázka, zda jest přípustna oprava pouze popírající, konkrétně vůbec neřeší, věta: *»ebensowenig . . . als sich der Zwang des § 19 Pr. G. für eine Erwiderung anrufen lässt, . . . welche die zu berichtigenden Tatsachen eben nur bestreitet«*, jest do doslovu důvodů vsunuta beze všeho vztahu ke konkrétnímu případu, o tu otázku v onom případě vůbec nešlo, čehož důkazem jest okolnost, že rozhodnutí tuto větu blíže nerozvádí a neodůvodňuje. Ani tiskový zákon v § 19, ani jiný zákon neobsahuje ustanovení, že by se tisková oprava nesměla nebo nemohla omeziti na pouhé popření tvrzené okolnosti, a ani z pojmu »opravy« to nelze vyvoditi. Opravou podle § 19 zákona o tisku zajišťuje se osobě, dotčené zprávou periodického tiskopisu, právo, hájiti se týmiž zbraněmi — totiž periodickým tiskopisem — z téhož místa, ze kterého mluvil jeho odpůrce a před týmiž obecností dáti projev vlastnímu odchylnému stanovisku. Podle toho není

název »oprava« vlastně přiléhavým označením. »Oprava« ve smyslu § 19 je výkonem práva zákonné obrany, právem dotčené osoby na rychlou a účinnou odpověď a uplatněním zásady »audiatur et altera pars«. Má ovšem ráz zařízení formálního; nejde při ní o skutečné opravení nepravdy pravdou, jde spíše o právo jakéhosi odporu — bez ohledu na to, kdo má skutečně pravdu — o právo odpovědět na tvrzení tiskopisu rychle a na témž místě, by obecnost nebylo na základě zprávy tiskopisu svedeno k jednostrannému úsudku. Zjednání průchod pravdě materiální není účelem tiskové opravy. V tomto smyslu vyznívá i odborná nauka (srv. na př. Liszt, »Lehrbuch des österreichischen Pressrechtes« a »Das Reichspressrecht«, Wulfen, »Reichspressgesetz«, Sládeček, »Tiskové právo trestní a policejní«, Právník 1906, str. 649 a násl., pojednání Dra V. »O tiskové opravě«). Je-li však, jak doličeno, tisková oprava podle § 19 zákona o tisku právem dotčené osoby, jest její věcí, jak chce tohoto svého práva, odpovědět na tvrzení tiskopisu, v mezích tohoto zákonného ustanovení použití. Z vylíčených hledisek není nejmenší závady, proč by se opravující nemohl omeziti na pouhé popření sdělené skutečnosti, na tvrzení, že tato skutečnost je nepravdivá. »Opravuji« něco nejen tehdy, když proti tvrzenému ději nebo proti tvrzeným skutečnostem stavím jiný děj a jiné skutečnosti, z nichž vyplývá nesprávnost pokud se týče nepravdivost tvrzeného děje nebo tvrzených skutečností, nýbrž i tehdy, když prohlašuji, že tvrzený děj nebo tvrzená skutečnost jsou nepravdivy (že nejsou pravdivy). Začasto bude vůbec nemožno proti tvrzené okolnosti za účelem jejího vyvrácení postavit okolnosti jiné, nemá-li se opravující vydati nebezpečí výtky, že okolnosti jím uváděné nejsou v souvislosti s popíranou skutečností, — což by mělo za následek důvodné odepření uveřejnění opravy, — neníť mnohdy ani měřítko ani prostředku, jak určití okruh případu a události, které by opravující měl tvrditi na místě popírané skutečnosti. Příklad osvětlí správnost těchto vývodů: V článku se tvrdí o A-ovi proti pravdě, že cosi ukradl. Jakým způsobem má A. opravit toto tvrzení, než popřením tvrzení toho? Jaké »jiné« skutečnosti nebo okolnosti má uvést, neboli, by se užilo slov v rozsudkových důvodech uvedených, jaké »pravdivé okolnosti má zvláště zdůrazniti způsobem věcným«, jimiž by měl vyvrátiti nepravdivé tvrzení, když skutečně na místě byl a dotyčný předmět skutečně — ovšem neznámým třetím — byl ukraden? Anebo: V referátu o tiskové rozepři vložil časopis obžalovanému do úst úplně smyšlené »odvolání«, jehož obžalovaný nepronel; jest otázka, co má obžalovaný uvést v tiskové opravě kromě tvrzení, že přičítaného prohlášení neučinil; není přece možno, by v ní uvedl, co vlastně řekl, když třebaš pronel dvouhodinou řeč; namítne-li se, že mohl by uvést jen část své řeči, nebylo by lze určit, kterou část měl uvést, když celá řeč vůbec tvrzeného prohlášení neobsahovala, nehledíc ani k tomu, že vždy by zůstalo nevyvráceným, že prohlášení bylo v části řeči, jež v opravě uvedena nebyla. V takových případech musí se oprava přirozeně omeziti na pouhé popření tvrzené okolnosti. Tvrditi, že takové případy nelze podle § 19 tisk. zák. vůbec opravit, bylo by protismyslné,

neboť by to znamenalo vyloučení takových případů z právního prostředku rychlé ochrany cti, kterou poskytuje § 19 tisk. zák., a bylo by proti účelu tohoto právního ústavu. Oprava nemusí se ovšem omezovati na pouhé popírání tvrzených skutečností, nýbrž může též obsahovati nové okolnosti, jež jsou způsobilé vyvrátiti skutečnosti tvrzené v opravovaném článku. Použije-li tedy opravující tohoto způsobu opravy a neomezí-li se na pouhé popření skutkových okolností, jež mají býti opraveny, nýbrž postaví-li proti tvrzením novinářského článku skutkovou odvetu, tvrdí-li proti sděleným okolnostem jiné, s oněmi v bezprostředním vztahu jsoucí okolnosti, nezakládá to důvodu, by snad uveřejnění této opravy bylo podle § 21 zákona o tisku odepřeno (srov. rozhodnutí býv. vídeňského zrušovacího soudu, uveřejněné v úř. sbírce pod čís. 3521, a Granichstädten »Das Urheberecht, Pressgesetz und das objektive Verfahren, erläutert durch gerichtliche Entscheidungen«, str. 98). Opravující smí tedy v opravě tvrditi a věcně vylíčiti správný skutkový stav, avšak nemusí tak učiniti, stačí, když tvrzené skutečnosti pouze popře. Právní názor obou rozsudků, že oprava, která obsahuje takovéto pouhé popření tvrzené skutečnosti, není opravou podle § 19 zákona o tisku, jest tedy nesprávným, pročez bylo zmatečnící stížnosti generální prokuratury podle § 33 tr. ř. vyhověti a podle §§ 292 a 479 tr. ř. uznati právem, jak se stalo.

Čís. 3174.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n.).

Prvním úkolem kmetského soudu jest, by zjistil obsah, smysl a dosah obžalobou pozastaveného tiskového projevu, při čemž rozhoduje způsob, jakým pojímá nepředpojatý čtenář při rozumném výkladu obsah projevu a jeho smysl.

Stihacím úkonem přerušujícím promlčení podle § 531 tr. zák. jest obsílka ku smírnému jednání podle § 8 (2), nikoliv výzva k pojmenování původce podle § 8 (1) tisk. nov.

(Rozh. ze dne 10. května 1928, Zm II 265/27.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmatečnící stížnosti obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 20. dubna 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče ve smyslu § 6 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji tříčlenným senátem podle § 28 čís. 2 tiskové novely znovu projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Zmatečnící stížnosti obžalovaného, dovolávající se číselně důvodů zmatečnosti čís. 4, 5, 9 a) a b) § 281 tr. ř., nelze upříti oprávnění. Prvním úkolem kmetského soudu při souzení případu proti bezpečnosti